

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2024

Concept d.d. 27 mei 2025. Rood: aandachtspunt

Blauw= voorgestelde reactie

Versie: basisverzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel;
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie;
- het college geeft een toelichting op deze verklaring;
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college dient het aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2025 hebben ontvangen. Het ingevulde aanvraagformulier dient voor instemming aan de raad te worden voorgelegd en wordt na ondertekening aangeboden aan de commissie via de website.

Basisformulier

Dit betreft het basisformulier. Gemeenten die over 2022 en/of 2023 geen vangnetuitkering hebben ontvangen, maken gebruik van dit formulier. Gemeenten die over 2022 en/of 2023 wel een vangnetuitkering hebben ontvangen dienen gebruik te maken van het uitgebreide formulier. Uitzondering hierop betreft gemeenten tot 5.000 inwoners. Deze mogen te allen tijde gebruik maken van het basisformulier, ook als in de voorafgaande jaren een vangnetuitkering is toegekend.

Aanpassingen in het format van de pagina's met vragen en ondertekening niet toegestaan

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's met de vragen en ondertekening aanpast.

Meer informatie

Op de website van de Toetsingscommissie staat een verdere toelichting op dit formulier:

<https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2024>

De toetsingscommissie heeft een checklist gemaakt voor gemeenteraadsleden. Het is een handzaam lijstje vragen en aandachtspunten. Raadsleden kunnen dit lijstje gebruiken bij het beoordelen van de vangnetaanvraag van het college. Deze checklist is opgesteld in samenwerking met raadsleden uit verschillende gemeenten en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. De checklist staat samen met andere informatie op de website van de VNG:

<https://vng.nl/artikelen/vangnetuitkering-participatiewet-informatie-voor-raadsleden>

1. Verklaring college bij een basisverzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende onderdelen:

- Samenvatting van de verklaring
- De beschrijving van de wijze waarop de gemeenteraad is geïnformeerd door het college
- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

Samenvatting van de verklaring van het college

De verklaring van het college bestaat uit vier subonderdelen: A) analyse van de oorzaken van het tekort, B) getroffen maatregelen om het tekort te reduceren, C) beoogd effect van de genoemde maatregelen & D) ondertekening door het college.

Het college geeft hieronder een samenvatting van onderdeel A, B en C. Die geeft de gemeenteraad een kernachtig overzicht, op basis waarvan het raadslid kan vaststellen waarmee hij of zij instemt. Voor het gemeenteraadslid dat zich wil verdiepen in de verklaring van het college, wordt verwezen naar onderdelen A, B, C en D van het aanvraagformulier.

Richtlijn voor de omvang van de samenvatting van de drie onderdelen is in totaal maximaal 300 à 400 woorden.

A. Samenvatting onderdeel analyse van de oorzaken van het tekort

Het college maakt in dit onderdeel duidelijk wat het probleem is.

Er is sprake van een tekort over meerdere jaren. Ook nu het budget stijgt door de T-2 systematiek, blijft er een tekort over 2024. Dit tekort is overigens minder groot dan over 2022 en 2023, omdat bij bepaling van het BUIG budget over 2024 rekening is gehouden met de aantallen over 2022. (Zoals bekend hanteert het Rijk voor gemeenten tot 15.000 inwoners een historisch verdeelmodel. Het Rozendaalse BUIG-budget is gebaseerd op de werkelijke uitgaven twee jaar eerder (T-2). Dit leidt tot een vertraging bij oplopende klantenaantallen. Overigens is dit omgekeerd ook het geval bij afnemende klantenaantallen.)

Wat de situatie specifiek voor Rozendaal lastig maakt, is dat (omdat het om kleine aantallen gaat) een geringe wijziging in aantallen al een groot effect heeft. Wat een rol speelt, is de huisvesting van statushouders. Op het zeer kleine aantal van uitkeringsgerechtigden is sprake van een relatief groot aantal statushouders. Sommige van hen zijn goed bemiddelbaar, andere niet. Het relatief grote aandeel statushouders is een gevolg van de inzet van Rozendaal om aan haar huisvestingstaakstelling te voldoen.

Daarnaast is er sprake van een ontwikkeling die nog niet direct tot een hoger beroep op BUIG budget leidt, maar die wij wel volgen. Het gaat om een toenemend beroep van jongeren op de Studietoelage. Deze wordt niet gefinancierd uit het BUIG-budget. Maar wij zijn ons ervan bewust dat het merendeel van deze jongeren, als zij hun opleiding hebben afgerond, extra begeleiding nodig zal hebben bij het vinden van een plek op de arbeidsmarkt.

B. Samenvatting onderdeel getroffen maatregelen om het tekort te reduceren.

Het college maakt in dit onderdeel duidelijk dat dit pakket van maatregelen afdoende is om de geschetste problemen aan te pakken.

Het college van Rozendaal heeft de uitvoering van de Participatiewet en aanverwante wet- en regelgeving gemandateerd aan het college van Rheden. Op grond hiervan nemen wij het uitstroombesluit van de gemeente Rheden over. De gemeente Rheden heeft alle

uitkeringsgerechtigden in beeld. En zowel bij doelmatigheid (werk) als rechtmatigheid (inkomen) is sprake van een maatwerkgedachte. Het beleid richt zich op onderdelen specifiek op statushouders en meer in het algemeen, op alle inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dit is ook positief voor de Rozendaalse doelgroep. In mei heeft de portefeuillehouder, om hier meer inzicht in te krijgen, een gesprek over het inkomens- en uitstroombesleid gevoerd met de managers Werk en Inkomen van de gemeente Rheden.

C. Samenvatting onderdeel beoogd effect van de genoemde maatregelen

Het college maakt in dit onderdeel duidelijk dat dit pakket van maatregelen tezamen leidt tot tekortreductie, waarbij het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief is beschreven en inzichtelijk is gemaakt.

Wij verwachten door de genomen maatregelen het tekort binnen onze mogelijkheden te kunnen reduceren. De gemeente heeft echter geen invloed op het arbeidsmarktperspectief van instromers: wij kunnen geen voorwaarden stellen aan gekoppelde statushouders in de zin dat zij goed bemiddelbaar moeten zijn. Maar door in te zetten op sociale activering wordt een brede groep van de uitkeringsgerechtigden bereikt, wat op de langere termijn leidt tot een geringer beroep op bijstandsuitkeringen. Daarnaast hebben wij aandacht voor de ontwikkelingen in de arbeidsmarktpositie van jongeren met een beperking.

Op welke wijze heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd?

In dit onderdeel beschrijft het college op hoofdlijnen hoe het de raad betrokken heeft bij het proces vanaf de signalering van het tekort. Daarbij gaat het om het proces van het bepalen en treffen van maatregelen tot aan het moment van het voorleggen van de verklaring van het college aan de raad. Het college geeft aan op welke momenten het de gemeenteraad heeft geïnformeerd. Het college dient hiervoor een X te plaatsen voor het betreffende onderdeel. In de onderste regels is ruimte voor aanvullingen.

Op welke momenten werd de raad geïnformeerd over beleid, uitvoering en sturing van de Participatiewet en meer specifiek over het tekort op de BUIG, de maatregelen en de beoogde effecten daarvan?

X	Moment in het proces
	De kadernota, de begroting.
X	Voorjaars- en najaarsbericht en jaarrekening.
	Maand-, kwartaal- of halfjaarrapportage. (ook wel genoemd Turap, Marap etc)
	Beleidsplannen, strategie- of koersdocumenten, plannen van aanpak of evaluaties.
	Informatie over bestandsontwikkelingen of over de voortgang van maatregelen.
	Nieuwsbrieven, bijeenkomsten en/of presentaties.

Samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad

In de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad staat op hoofdpijnen op welke onderwerpen de raad heeft gereageerd op de verklaring van het college. De onderdelen van de verklaring zijn vaak al eerder in de raad besproken. Het gaat dus om het gehele proces vanaf de signalering van het tekort. Verder betreft het hier alleen onderwerpen die in de raadsbesluiten zijn opgenomen, die afwijkend zijn van het raadsvoorstel.

Om de beschrijving zo eenvoudig mogelijk te houden wordt gebruik gemaakt van een checklist die kan worden aangevuld. Het verzoek is om aan te kruisen welke onderwerpen in de raadsbesluiten zijn opgenomen. Nadat de behandeling in de gemeenteraad heeft plaatsgevonden plaatst het college een X voor de betreffende onderdelen. In de onderste regels is ruimte voor aanvullingen.

X	Typering van de reacties die in de raadsbesluiten zijn opgenomen gedurende het gehele proces
	Expliciet goedkeurend, waardering over analyse en maatregelen uitgesproken
	Impliciet goedkeurend, is behandeld als hamerstuk
	Afkeurend en gevraagd het plan te herzien
	Verzoek om onderdelen van de globale analyse te herzien of aan te vullen
	Verzoek om bepaalde maatregelen te schrappen of aanvullend maatregelen te treffen.
	Verzoek om het tempo van invoering en/of uitvoering van maatregelen te versnellen.
	Verzoek om extra informatie over maatregelen
	Verzoek om meer informatie t.a.v. de beoogde effecten van maatregelen
	Verzoek om gerealiseerde effecten te monitoren en terug te koppelen
	Motie om een andere beleidsmaatregel te treffen

NB: bovenstaande tabel dient pas te worden ingevuld nadat de behandeling in de gemeenteraad heeft plaatsgevonden.

1. Verklaring college bij een basisverzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Hieronder beschrijft het college de analyse van de oorzaken van het tekort.

Waardoor wordt de overschrijding veroorzaakt? Waar kunnen wij invloed op uitoefenen?

We brengen de tendens in beeld van de afgelopen jaren. Dit doen we aan de hand van het aantal BUIG-uitkeringen op een vaste peildatum, 31 december.

Tabel 1 Aantallen BUIG uitkeringen per 31 december (1).

Jaar	Bijstand	IOAW ¹	BBZ ²	Totaal
2013	2	1	0	3
2014	3	2	0	5
2015	5	1	0	6
2016	4	1	0	5
2017	3	1	1	5
2018	2	1	1	4
2019	2	1	1	4
2020	3 (2)	0	1 (1)	4 (3)
2021	5 (2)	0	1 (1)	6 (3)
2022	4 (2)	0	1 (1)	5 (3)
2023	5 (2)	0	1 (1)	6 (3)
2024	4 (2)	0	1 (1)	5 (2)

(1) Vanaf 2020 is bekend hoeveel van de uitkeringsgerechtigden 51 jaar of ouder zijn. Deze aantallen zijn tussen haakjes vermeld.

Ook informatie over de redenen van instroom of uitstroom uit de uitkering kan behulpzaam zijn. Instroom en uitstroom kunnen een aantal oorzaken hebben, waarvan sommige beter te beïnvloeden zijn dan andere. Aan welke knoppen kunnen wij draaien?

¹ IOAW en IOAZ: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, respectievelijk zelfstandigen)

² BBZ: Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen.

Tabel 2: Reden instroom uitkeringen (*Bron: Gemeente Rheden, Marap's*)

	2024		2023		2022	
<i>Instroom reden</i>	<i>aantal</i>	<i>%</i>	<i>aantal</i>	<i>%</i>	<i>aantal</i>	<i>%</i>
<i>COA-voorziening/statushouders</i>			1	20	1	25
<i>Geen inkomen</i>	2	33	1	20		
<i>Inkomsten arbeid/ziekte</i>	1	17				
<i>Uitkering WW</i>						
<i>Studietoelage</i>	3	50	1	20		
<i>Normwijziging</i>					1	25
<i>Om niet verstrekken (BBZ)</i>			1	20	1	25
<i>Zelfstandig beroep of bedrijf</i>			1	20	1	25
Eindtotaal	6	100	5	100	4	100

Tabel 3: Reden uitstroom uitkeringen (*Bron: Gemeente Rheden, Marap's*)

	2024		2023		2022	
<i>Uitstroom reden</i>	<i>aantal</i>	<i>%</i>	<i>aantal</i>	<i>%</i>	<i>aantal</i>	<i>%</i>
<i>Op eigen verzoek</i>	1	20				
<i>Arbeid dienstbetrekking / Uitkering Ziekte</i>			1	33	1	50
<i>Bereiken AOW gerechtigde leeftijd</i>						
<i>Ander inkomen</i>						
<i>Zelfstandig beroep of bedrijf</i>			1	33		
<i>Aanvang studie met Studiefinanciering</i>	2	40			1	50
<i>Uitstroom studietoelage</i>	2	40	1	33		
Eindtotaal	5	100	3	100	2	100

Bij deze overzichten is een relativering op zijn plaats. Rozendaal wordt, net als de andere gemeenten met minder dan 15.000 inwoners, voor wat betreft het BUIG budget gefinancierd met een historisch budget. Hierbij wordt twee jaar teruggeslagen. Een overschrijding van het budget in enig jaar leidt tot een hoger budget in het jaar T + 2. Daarnaast gaat het bij het Rozendaalse BUIG budget om zeer kleine aantallen, dus een toename van een of twee huishoudens kan al relatief zwaar doorwerken. Daarnaast is er sprake van een ontwikkeling die nog niet direct tot een hoger beroep op BUIG budget leidt, maar die wij wel volgen. Het gaat om een toenemend beroep van jongeren op de Studietoelage. Bij de studietoelage gaat niet om een uitkering die onder de BUIG valt. Wij streven ernaar, dit in het vervolg in de overzichten te laten opnemen. Ook de gemeente Rheden heeft hier aandacht voor. Aangezien het bij een studietoelage gaat om een vorm van studiefinanciering voor jongeren met beperkingen, is het van belang om deze ontwikkeling in cliëntenaantallen te volgen. Immers, deze jongeren zullen naar verwachting, als zij hun studie beëindigd hebben, ondersteuning nodig hebben bij het vinden van een plek op de arbeidsmarkt.

B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren

Hieronder beschrijft het college maatregelen die zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan het reduceren van het tekort.

Wij nemen het uitstroombesluit van de gemeente Rheden over. Alvorens hier verder op in te gaan, is het van belang een goede informatiebasis te hebben.

Informatievoorziening

Tijdens reguliere kwartaal-overleggen met gemeente Rheden worden wij geïnformeerd over de kengetallen en budgetten. Deze informatie wordt verrijkt door deze niet alleen te vergelijken met de Rijksmiddelen maar ook met de middelen die wij in onze begroting hebben opgenomen. Deze informatie wordt gedeeld met de portefeuillehouder. Grote afwijkingen worden gemeld in Turaps. Daarnaast wordt de raad een keer per jaar geïnformeerd met een RIB.

Beleidsontwikkelingen in Rheden

Gezien het kleine aantal betrokkenen, is niet al het beleid van de gemeente Rheden voor onze gemeente van belang. De aandacht voor Sociale activering is zeker in het belang van de inwoners van Rozendaal. Voor een groot deel van de Rozendaalse doelgroep is de weg via vrijwilligerswerk al dan niet naar betaald werk van grote waarde. Wat hier ook een rol speelt, is dat het Rozendaalse bestand een relatief hoge leeftijd heeft: 40-50% van het bestand is 51 jaar of ouder (zie Tabel 1).

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

Hieronder maakt het college inzichtelijk dat de getroffen maatregelen bijdragen aan het reduceren van het tekort. Hierbij gaat het om een inschatting van het beoogde effect.

Niet op alle factoren waarom mensen in de uitkering instromen of uitstromen zijn door de gemeente te beïnvloeden. Bijvoorbeeld het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd of huisvesting in een gemeente, in het kader van de huisvestingstaakstelling voor statushouders. Alles overwegende, kan een extra inspanning om statushouders aan werk te helpen een bijdrage leveren aan vermindering

op het beroep van BUIG-middelen.

Onze portefeuillehouder laat zich zowel formeel als informeel door de gemeente Rheden informeren over de inspanningen die door de teams Werk en Inkomen van de gemeente Rheden worden gepleegd om inwoners vanuit de P-wet te laten uitstromen, hetzij naar arbeid in dienstbetrekking, hetzij een zelfstandig beroep of bedrijf of bijvoorbeeld aanvang studie met studiefinanciering.

D. Ondertekening

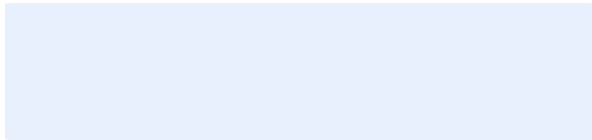
Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen. Omdat de financiering van de bijstand via de gemeenten verloopt, is het aan de colleges en raden van gemeenten om de aanvraag op te stellen en in te dienen. De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris. De ondertekening is volledig indien de naam van de gemeente en de naam van de ondertekenaar zijn ingevuld, de datum is ingevuld en de handtekeningen zijn gezet.

De verklaring is slechts geldig indien het college deze met het door de minister van SZW ter beschikking gestelde aanvraagformulier heeft aangeboden aan de raad.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Rozendaal verklaart dat het vóór 15 augustus 2025 de genoemde maatregelen heeft getroffen om te komen tot tekortreductie.

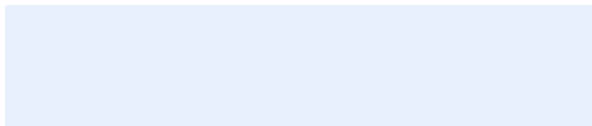
Datum: 

De secretaris,



Naam van de ondertekenaar: B. Pelgrum

De burgemeester,



Naam van de ondertekenaar: E. Weststeijn

2. Instemming gemeenteraad

In artikel 10, eerste lid, onderdeel d, Besluit Participatiewet staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. De instemming is pas geldig indien de verklaring aan de raad is aangeboden in de vorm van het door de minister vastgestelde aanvraagformulier.

De gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college. Daarmee bevestigt de gemeenteraad dat het college:

1. voldoende duidelijk heeft gemaakt wat de oorzaken zijn van het tekort;
2. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat het pakket van maatregelen effectief is om de geschetste problemen aan te pakken, binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft;
3. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat dit pakket van maatregelen, voor zo ver door de gemeente beïnvloedbaar is, leidt tot een beoogde tekortreductie. Daarbij wordt het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief inzichtelijk gemaakt.

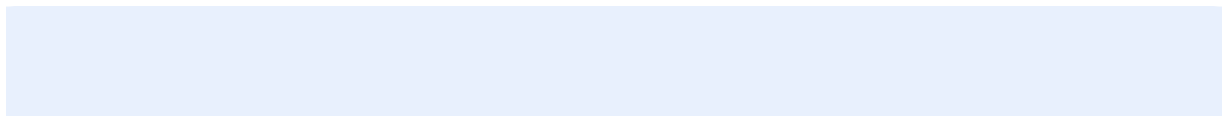
Ondertekening

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient voor het moment van indiening van het verzoek zijn instemming te hebben gegeven. De aanvraag dient uiterlijk 15 augustus 2025 door de Toetsingscommissie te zijn ontvangen.

De gemeenteraad van de gemeente Rozendaal stemt in met de onder 1 door het college van deze gemeente afgegeven verklaring.

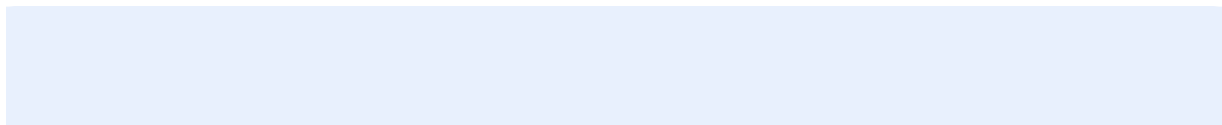
Met de ondertekening gaat de gemeenteraad akkoord met de beschrijving van de wijze waarop hij is geïnformeerd door het college en met de weergave van de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad.

De voorzitter,



Naam van de ondertekenaar: E. Weststeijn

De griffier,



Naam van de ondertekenaar: K.M. Schaap